

Biuletyn

Polskiego **Towarzystwa** Prawa Antydyskryminacyjnego

Nr 25/26

listopad/grudzień 2016

Przegląd orzecznictwa (w tej rubryce umieszczamy najistotniejsze orzeczenia sądów krajowych i międzynarodowych z zakresu równego traktowania)

Europejski Trybunał Sprawiedliwości: Sprawa Mohamed Daouidi v. Bootes Plus SL, Fondo de Garantía Salarial, Ministerio Fiscal (C-395/15) OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO YVES'A BOTA - przedstawiona w dniu 26 maja 2016 r.

Równość traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy; dyskryminacja ze względu na niepełnosprawność – Pojęcie „niepełnosprawności” – Trwały charakter ograniczenia

Pojęcie „niepełnosprawności” należy rozumieć jako odnoszące się nie tylko do braku możliwości wykonywania danej działalności zawodowej, ale również do przeszkody w wykonywaniu takiej działalności. Innej interpretacji nie dałoby się pogodzić z celem dyrektywy 2000/78, która dąży w szczególności do tego, by osoby niepełnosprawne miały dostęp do zatrudnienia i mogły świadczyć pracę.

Z punktu widzenia przyjętej przez Trybunał funkcjonalnej koncepcji pojęcia „niepełnosprawności”, jej przyczyna jest bez znaczenia. Sytuacja niezdolności do pracy wynikająca ze zranienia spowodowanego wypadkiem przy pracy może, jeśli spełnia przesłanki przewidziane w definicji przyjętej przez Trybunał, być objęta pojęciem „niepełnosprawności” w rozumieniu dyrektywy 2000/78.

Natomiast przeciwnie do tego, co wskazywał sąd odsyłający, ocena pracodawcy, zgodnie z którą M. Daouidi był nieobecny przez czas wystarczająco długi, aby uznać on za konieczne rozstanie się z nim, nie może świadczyć o trwałym charakterze tego ograniczenia. Niepełnosprawność jest bowiem pojęciem obiektywnym i nie ma potrzeby uwzględniania subiektywnych ocen pracodawcy co do tego, czy niezdolność do pracy powoda w postępowaniu głównym była wystarczająco długa, czy też nie.

Dyrektywę Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy należy interpretować w ten sposób, że sytuacja, w której znajduje się przez nieokreślony okres pracownik czasowo

niezdolny do pracy z powodu wypadku przy pracy, może zostać zakwalifikowana jako „niepełnosprawność” w rozumieniu tej dyrektywy, gdy skutkuje ograniczeniem, wynikającym w szczególności z trwałego osłabienia funkcji fizycznych, których wzajemne oddziaływanie z różnymi barierami może stanowić przeszkodę dla pełnego i skutecznego uczestnictwa danej osoby w życiu zawodowym na równych warunkach z innymi pracownikami. Do sądu krajowego należy rozpatrzenie, czy w rozpatrywanej w postępowaniu głównym sprawie przesłanki te są spełnione.

Europejski Trybunał Praw Człowieka - Sprawa Ebrahimian przeciwko Francji, 26/11/2015 r., nr. sprawy 64846/11

Rozwiązanie umowy o pracę wskutek odmowy dostosowania się do wymogów poszanowania zasady laickości przez pracownika zatrudnionego w sektorze publicznym

Skarżąca pracowała na stanowisku pracownika socjalnego w szpitalu publicznym. Odmówiła zdjęcia chusty, którą ze względów religijnych zakrywała włosy. Ze skarżącą rozwiązano umowę o pracę oraz wszczęto wobec jej osoby postępowanie dyscyplinarne, powołując się na przepisy wykluczające możliwość manifestowania swojej religii przez pracowników sektora publicznego we Francji w godzinach pracy. Sąd krajowy za skuteczne uznał powołanie się na zasadę laickości, która we Francji wprowadza wyraźne rozgraniczenie sfery prywatnej życia od sfery publicznej.

Trybunał poparł argumentację sądów krajowych. Zaznaczył przy tym, że w przytoczonej sprawie nie doszło do złamania art. 9 Konwencji Praw Człowieka oraz podstawowych wolności, który przewiduje możliwość ograniczenia poprzez ustawę wolności uzewnętrzniania wyznania lub przekonań. Trybunał ponadto stwierdził, że skarżąca mogła w pełni przewidzieć skutki niezastosowania się do wymogów pracodawcy (tj. postępowanie dyscyplinarne oraz brak przedłużenia umowy o pracę).

PTPA w sądzie

Dyskryminacja ze względu na macierzyństwo

PTPA, w charakterze strony, wstąpiło do postępowania z powództwa pani Moniki Mossakowskiej - Biało przeciwko Enter Air Sp. z o.o. o odszkodowanie za nierówne traktowanie ze względu na macierzyństwo w zatrudnieniu, odprawę pieniężną oraz zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych.

PTPA w sprawę zaangażowało się na jej wczesnym etapie poprzez złożenie opinii przyjaciela sądu, następnie przystąpiło do postępowania w charakterze strony ze względu na dyskryminacyjny aspekt widoczny w sprawie.

Powódka była zatrudniona na podstawie umowy o pracę w spółce pozwanej na stanowiskach stewardessy/szefa pokładu. Pozwana spółka w 2011 roku wprowadziła program „Enter Air sprzyja matkom” – przewidywano w nim zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia doświadczonych osób na stanowisko stewardessy. W ramach tego programu zleceniobiorca mógł wskazać liczbę dni, w jakich chciałaby świadczyć pracę na rzecz pozwanej spółki. Powódka, po powrocie z urlopu wychowawczego oraz zgłoszeniu gotowości do pracy, otrzymała propozycję skorzystania z ww. programu. Powódka nie wyraziła na to zgody, przez co dotychczasowy pracodawca (tj. spółka Enter Air), argumentując decyzję wymaganiami pełnej dyspozycyjności w sytuacji zatrudnienia pracownika w oparciu o umowę o pracę, rozwiązał z powódką umowę o pracę. Stan faktyczny znalazł potwierdzenie w zeznaniach innych pracowników spółki pozwanej. Nie stwierdzono natomiast naruszenia dóbr osobistych. Powódka przedstawiała bowiem fakt wysunięcia przez spółkę propozycji nawiązania stosunku cywilnoprawnego zamiast kontynuowania prawno-pracowniczego jako naruszenie jej dobra osobistego w postaci godności.

Sprawa została rozstrzygnięta pomyślnie dla powódki zarówno w Sądzie I oraz II instancji, który podtrzymał pierwotny wyrok. Na rzecz powódki zasądzono od pozwanej spółki kwotę 8.589,10 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązanie umowy o pracę, kwotę 27.821,80 zł tytułem odszkodowania za działania o charakterze dyskryminującym, kwotę 8.589,10 zł tytułem odprawy pieniężnej. Na rzecz powódki zasądzono również częściowy zwrot kosztów procesu, tj. części, w której pozwana przegrała proces.

PTPA w mediach

Wywiad portalu NGO.pl z prezeską PTPA r.pr. Karoliną Kędziorą

Prezeska PTPA oraz radczyni prawna Karolina Kędzióra udzieliła wywiadu portalowi NGO.pl. Rozmowa dotyczyła sytuacji, w której znajdują się obecnie organizacje pozarządowe działające m.in. na rzecz równości oraz antydyskryminacji i jak mogą bronić się przed atakami nieprzychylnych im środowisk. Karolina Kędzióra zaznaczyła, że atakowane organizacje pozarządowe mają możliwość zwrócenia się w każdej chwili o pomoc do PTPA, które uruchomiło program pomocy prawnej pro bono przeznaczony dla organizacji pozarządowych. (więcej informacji na temat programu pod linkiem: <http://www.ptpa.org.pl/projekty/pomoc-prawna-dla-organizacji-i-dzialaczy-praw-czlowieka-narazonych-na-ataki/>) W ramach programu wsparcia dla NGO-sów PTPA współpracuje z ponad 20 pełnomocnikami i pełnomocniczkami procesowymi. Pełnomocnicy uczestniczą w cyklu szkoleń o charakterze merytorycznym oraz świadomościowym, organizowanym przez PTPA.

Link do pełnego wywiadu: <http://wiadomosci.ngo.pl/wiadomosc/2002981.html>

Dyskusja prezeski PTPA r.pr. Karoliny Kędziory oraz prawniczki Fundacji Feminoteka Małgorzaty Łojkowskiej w radiu TOK FM

Do posłuchania dostępny jest już podcast rozmowy Karoliny Kędziory z Małgorzatą Łojkowską na temat polskiego prawa antydyskryminacyjnego.

Pełna wersja dostępna pod linkiem: <http://audycje.tokfm.pl/podcast/O-polskim-prawie-antydyskryminacyjnym-dyskutuja-Karolina-Kedziora-i-Malgorzata-Lojkowska/43799>

Konferencja prasowa dot. rasistowskich ataków na zagranicznych studentów oraz reakcja Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

6 grudnia PTPA wraz z Koalicją Równych Szans zorganizowało konferencję prasową, podczas której przedstawiono stan faktyczny dotyczący intensyfikacji ataków rasistowskich wymierzonych w studentów zagranicznych studiujących na polskich uczelniach oraz apelowano o nawiązanie dialogu między Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego a organizacjami pozarządowymi, które specjalizują się w działaniach na rzecz integracji osób pochodzących z różnych kręgów kulturowych, przeciwdziałaniu dyskryminacji oraz zwalczaniu ksenofobii.

Podczas konferencji prasowej głos zabrali: Krzysztof Śmiszek (PTPA), Małgorzata Borokowska (Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej), Draginja Nadażdin (Amnesty International) oraz Paula Sawicka (Otwarta Rzeczpospolita).

Po konferencji prasowej Koalicji Równych Szans resort nauki już we wtorek wystosował treść stanowiska Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego do PAP. Stoi w nim na stanowisku, że "pojedyncze przykłady dyskryminacji, jakie sporadycznie mają miejsce w polskich uczelniach, są niechlubnymi wyjątkami, a nie powszechnie występującym zjawiskiem."

Artykuł prasowy dotyczący konferencji, apelu oraz reakcji Ministerstwa dostępny m.in. pod linkiem:

<http://wiadomosci.dziennik.pl/polityka/artykuly/537210,organizacje-pozarządowe-apelują-do-resortu-nauki-o-reakcje-na-agresje-na-tle-rasowym.html>

Koalicja Równych szans apeluje do Ministra Jarosława Gowina

Koalicja Równych Szans zaapelowała do J. Gowina, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego o działania na rzecz eliminacji przejawów rasizmu dotyczącego coraz częściej zagranicznych studentów studiujących w Polsce.

Link do stanowiska:

http://www.ptpa.org.pl/site/assets/files/1696/stanowisko_koalicji-1.pdf

---

Aktualności

II Forum Różnorodności

W dniach 21-22 listopada 2016 r. w Stodole Wszystkich Świętych (zwanej Oczyszczalnią) w Ludwikowie, PTPA wspólnie z Fundacją im. Stefana Batorego zorganizowało II Forum Różnorodności. W tym roku odbyło się ono pod hasłem „Sojusznicy i lokalność”.

Już od pierwszego dnia uczestnicy oraz uczestniczki Forum brali udział w licznych sesjach warsztatowych: „Od sympatyków do sojuszników”, sesję prowadziła Katarzyna Batko-Tołuć z Sieci Obywatelskiej Watchdog Polska, „Samorząd i organizacje – wspólnie na rzecz integracji i przeciwdziałania dyskryminacji” z prowadzącą Martą Siciarek z Centrum Wsparcia Imigrantów i Imigrantek w Gdańsku, „Tworzenie strategii pozyskiwania i utrzymywania sojuszników” z prowadzącymi Agatą Chaber i Mirką Makuchowska z Kampanii Przeciw Homofobii. Drugiego dnia odbyły się sesje: „Równość na poziomie lokalnym” z Katarzyną Czayką-Chełmińską z Fundacji Szkoła Liderów, „Program Liderzy PAFW Animacja społeczna – metoda pracy dla organizacji równościowych?” ze Stanisławą Retmianiak ze Stowarzyszenia BORIS oraz warsztat „Animacja kultury – od formy do treści, czyli wspinając się po piramidzie potrzeb” z Davidem Sypniewskim ze Stowarzyszenia Praktyków Kultury.

Osoby uczestniczące miały również okazję przekonać się jak smakuje kuchnia z odległych części świata obecnie pogrążonych w różnego rodzaju konfliktach. Specjaliści z „Kuchni Konfliktu” przygotowali bowiem warsztaty kulinarne zapewniające multum pozytywnych wrażeń podczas kolacji podsumowującej pierwszy dzień Forum.

Osoby zainteresowane zapraszamy do foto oraz wideo relacji z II Forum Różnorodności:

Fotorelacja:

<http://www.ptpa.org.pl/galeria/ii-forum-roznorodnosci-sojuszniczy-i-lokalnosc/>

Wideorelacja:

<https://www.facebook.com/events/1793262067596655/>

Wideo z przesłaniem skierowanym do organizacji pozarządowych dostępne pod linkiem:

https://www.facebook.com/events/1793262067596655/?active_tab=discussion

Wesprzyj nas

PTPA to organizacja, która nie działa dla zysku. Utrzymujemy się głównie dzięki grantom i darowiznom. Prowadzenie procesów sądowych, wspieranie osób doświadczających dyskryminacji, monitorowanie działań władz publicznych zawsze wiążą się z kosztami.

Na to właśnie chcemy przeznaczyć pozyskane od Państwa darowizny.

Przekazuj darowizny na konto Stowarzyszenia:

24 2130 0004 2001 0407 2526 0006

Volkswagen Bank Direct (w tytule przelewów wpisując „Darowizna na cele statutowe”)

Dziękujemy.

Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego
ul. Szpitalna 5 lok. 6a
00-031 Warszawa
KRS 0000279645

ZAPRASZAMY DO POLUBIENIA STRONY PTPA NA [FACEBOOKU](#).